

Zjevení - pozitivismus / Offenbarungs-positivismus

Bonhoeffer v dopisech z vězení zavedl (nebo už někdo před ním) termín „Offenbarungspositivismus“. Bez ohledu na to, že jej aplikoval na Bartha, můžeme tento termín považovat za dosti šťastný pro pojmenování jisté misinterpretace, spočívající v nedostatku přesného rozlišení mezi trojím pojmem (či spíše pojetím, které ovšem onu pojmovou konfuzi zahrnuje) „zjevení“ a „zjevenosti“ (či „vyjevenosti“). 1) Především jde o samo vyjevování toho, co až do chvíle (určité doby, určitého časového momentu) zůstávalo nevyjeveno a tedy „skryto“. V hebrejské a křesťanské (nepořečtělé) tradici je tím míněna aktuální a osobně člověku (nebo skupině lidí, lidu božímu atd.) adresovaná adventivní nakloněnost boží k člověku (skupině, lidu): Bůh („se“ nebo spíše „něco“ sám někomu (jako konkrétní osobě) aktivně zjevuje a oslovuje ho. (Nejde tedy o nějaké odkrývání, odhalování něčeho – to už je řecká a zejména filosofická řecká deformace). 2) Je tu za druhé něco, co je zjevováno, vyjevováno, co dosud vyjeveno nebylo, ale zůstávalo skryto. Vůbec se tím nemyslí ani neříká, že toto dosud nezjevené, nevyjevené a skryté tu nějak – byť v oné skrytosti – „jest“, nýbrž právě naopak veškerý důraz je položen na to, že toto zjevování, vyjevování znamená čin, který je samotným počátkem uskutečňování onoho vyjevovaného. Sama skrytost tedy nesmí být redukována na skrytost pouze „subjektivní“, tj. skrytost „jen pro nás“. 3) Posléze tu je oblast oné „pouhé subjektivity“: zjevení neznámá jen to, že někdo nebo něco zjevuje, vyjevuje, ani jen to, že oním „někým“ či „něčím“ je něco vyjevováno, nýbrž také a zejména, že je zjevováno, vyjevováno někomu, takže se pro něho stává vyjeveností jemu samému. Na počátku zmíněný „Offenbarungspositivismus“ spočívá, vezmeme-li vážně zmíněné rozlišení, v tom, že nějaká paměť, nějaký zápis, záznam (tedy relikv, sediment) subjektivní vyjevenosti (něčeho) je ztotožněn s vyjeveností, zjeveností samotnou, a to buď ve smyslu prvním nebo druhém. Tím je však zastřen a neobvykle ztížen jakýkoli (ať už široký a obecný nebo naopak zcela konkrétní, partikulární) výzkum vztahu mezi skutečnou nakloněností a adveniencí vyjevujícího a jím vyjevovaného na jedné straně a subjektivně přijatým a osvojeným vyjevením či zjevením na straně druhé. Po skutečném „aktu“ zjevení jakožto jednoty vyjevujícího a vyjevovaného nezůstávají žádné „objektivované“ (ani objektivovatelné) relikty ani rezidua. V tom smyslu tedy Písmo v žádném případě a v žádném smyslu není reliktem nějakého minulého (skutečného) zjevení, nýbrž je sedimentem tradice, v níž byly (a jsou) předávány zprávy o subjektivních recepcích (a osvojeních) případů skutečných „zjevení“ (jakožto sjednocujícího a sjednoceného „aktu“ či alespoň „události“, adresně oslovující určitého člověka nebo určité lidi v konkrétní historické či výslovně dějinné situaci).

(Písek, 960216-1.)